

I gode Aar kan et Palmetræ give en Kamelladning Dadler (ca. 150 Kilogram) og i daarlige Aar maaske kun en Fjerdedel deraf. I Høstens Tid har en Kamelladning en Værdi af 20 til 25 Francs; men i Marts Maaned — det Tidspunkt da Ekspeditionen besøgte Oasen — kan Værdien være to til tre Gange højere.

Forfatteren mener iøvrigt, at der ikke kan være Tale om at opelske virkeligt Agerbrug i de Egne, der ligger nærmest Syd for Tunisien. Nomaderne kradses vel i Jordanen hist og her for at saa lidt Korn, uden dog at have stort Haab om at faa Udbytte. Græsgangene er faa og smaa; thi »Syden« er en Ørken, i hvilken kun Kameler kan finde Føde, hvorimod Faar og Geder ikke vil kunne trives der. Jordens Goldhed har dog ikke sin Aarsag i de geologiske Forhold eller Jordbundsforholdene i det hele taget; men udelukkende i Mangel paa Vand — og denne Mangel kan i det hele og store ikke afhjælpes. Som Følge heraf mener Forfatteren, at ethvert Forsøg paa Kolonisation i hele Da har absolut vil mislykkes. I Djefara er Forholdene noget bedre; men ingenlunde opmuntrende for Kolonisation. Derfor raader han sine Landsmænd til hellere at anbringe deres Penge og bruge deres Energi og Arbejdskraft andet Steds: »Lad de Indfødte beholde dette Land, efter hvis Naturforhold de har tilvænned sig; men lad os paa den anden Side yde dem Hjælp til deres Arbejde.« Med Glæde konstaterer han, at Officererne, som tager sig af de Indfødtes Affærer (»les officiers des affaires Indigènes«) allerede har ydet Befolkningen virksom Støtte, især i Egnen ved Tatauin og Kebili. Navnlig paa sidstnævnte Sted er Forandringen fra tidligere gennemgribende. Desuden er der i Syd-Tunisien anlagt Dalspærringer, bygget Cisterner, banet Veje og gravet Brønde til Gavn for Befolkningen. I Medenin og Tatauin trives Planterne særlig godt, og iøvrigt bestræber man sig for at faa Olivenskovene til at trives i disse sydlige Egne af Regentskabet Tunisien, som dog alle ligger forholdsvis nær ved Middelhavet. Men i det egentlige »Syden« er det — mener Forfatteren — ikke muligt at forbedre Forholdene. Det frembringer intet og vil i Fremtiden næppe blive istand til at frembringe noget, af hvad Art nævnes kan — altsammen paa Grund af Vandmangel. Paa en-

kelte Steder, som f. Eks. ved Ghadamès-Pistor kan man vel faa Vand op til Jordoverfladen; men Spørgsmaalet er blot, om det er Pengene værd, og det synes ikke saa.

Egnene Syd for Tunisien synes derfor vedblivende at være viede til Goldhed. De vil ikke kunne indvindes for Kolonisering. Selv om Resultatet af Undersøgelserne saaledes kun har bragt et negativt Resultat i denne Henseende, har de i høj Grad beriget os med Kundskab om de paagældende Egne, som hidtil var meget lidt undersøgte.

Daniel Bruun.

W. H. Hobbs: Characteristics of existing glaciers. New-York 1911. 8°. Macmillan Comp. 301 Sider med 34 Tavler og 140 Fig.

Den bekendte amerikanske Geolog W. H. Hobbs, Professor ved Universitetet i Michigan, har i dette Skrift givet en fortræffelig Oversigt over Nutidens Kundskaber om Jordens Gletsjerformer og deres Indflydelse paa Landenes og Bjærgenes Skulptur. Indholdet deles i 3 Afsnit: Det første omhandler almindelige Bjærggletsjere under lavere Breddegrader, definerer de forskellige Former og Typer af Gletsjere og beskriver de glaciale Skulpturformer i Forhold til Klima og Breddegrad samt Gletsjernes Aflejringer. Botnernes og Cirkusdalenes Dannelse og Oprindelse diskuteres udførlig og Forf. slutter sig til Willard D. Johnson's Teori, at de hovedsagelig skyldes subglacial Erosion. I andet Afsnit beskrives de arktiske Gletsjere, først Jökulkupler (Ice-caps) paa Island og i Norge, derefter Isdækker paa Spitzbergen, Franz Josephsland og Nova Zembla og tilsidst i 4 Kapitler Grønlands kontinentale Indlandsis, hvori der ogsaa tages Hensyn til de allernyeste danske Undersøgelser. Tredje Afsnit omhandler den antarktiske Is temmelig udførlig, og giver en fortrinlig Oversigt over de Erfaringer, som er bleven vundne paa de sidste Aars Ekspeditioner. Skiløringerne i denne Bog støttes af en Mængde udmærkede Illustrationer og ved hvert Kapitel findes Henvisninger til alle Landes glaciale Literatur; Bogen er derfor en lærerig og nyttig Haandbog for Geografer, der beskæftiger sig med hertil hørende Studier.

Th. Thoroddsen.